

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 416/2024-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom prof. JUDr. Jurajom Hamuľákom, PhD., Jégého 16999/12, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7CdoPr/2/2024 z 26. marca 2024 takto

r o z h o d o l

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 19. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III [(ďalej len „okresný súd“); v súčasnosti Mestský súd Bratislava IV] č. k. 12Cpr/11/2020-170 z 8. augusta 2022, rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8CoPr/3/2023 z 25. apríla 2023 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7CdoPr/2/2024 z 26. marca 2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Zároveň navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať jej trovy konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka iniciovala na okresnom súde spor proti žalovanej Wüstenrot stavebnej sporiteľni, a.s. (ďalej len „žalovaná“), o doplatenie rozdielu mzdy vo výške 895,20 eur s príslušenstvom. Sporné v konaní boli viaceré skutočnosti, a to, (1) či bolo odmeňovanie zamestnancov dohodnuté v kolektívnej zmluve, tak ako to požaduje § 120 Zákonníka práce; (2) stupeň náročnosti práce, ktorému zodpovedala práca sťažovateľky, a (3) výška doplatku mzdy sťažovateľky v závislosti od stupňa náročnosti práce. Sťažovateľka tiež namietala platnosť

kolektívnej zmluvy, a to z dôvodu, že kolektívna zmluva žalovanej na roky 2017 – 2019 mala byť uzatvorená osobami, ktoré neboli zvolené v súlade s vtedy platnými stanovami Odborového zväzu pracovníkov peňažníctva a poisťovníctva.

3. Okresný súd rozsudkom z 8. augusta 2022 žalobu sťažovateľky zamietol a krajský súd jeho rozhodnutie potvrdil rozsudkom z 25. apríla 2023. V dôvodoch rozhodnutia krajský súd v podstatnom uviedol, že súd prvej inštancie správne aplikoval na zistený skutkový stav § 120 ods. 1 Zákonníka práce a tento aj správne vyložil, ak konštatoval, že pre naplnenie hypotézy právnej normy zakotvenej v uvedenom ustanovení a vznik povinnosti doplatiť zamestnancovi rozdiel mzdy do výšky minimálnych mzdových nárokov podľa náročnosti práce bolo v prvom rade relevantné, či je v kolektívnej zmluve dohodnuté „odmeňovanie zamestnancov“. Tento pojem Zákonník práce v žiadnom zo svojich ustanovení nedefinuje ani nestanovuje jeho obsah, a to na rozdiel od mzdových nárokov v zmysle § 119 ods. 3 Zákonníka práce. Okresný súd teda správne vychádzal v prvom rade z jazykového znenia týchto ustanovení a správne vyvodil, že pojem odmeňovanie zamestnancov a mzdové podmienky nie sú obsahovo totožné a pojem odmeňovanie zamestnancov je pojmom všeobecnejším. Všeobecné súdy tiež konštatovali, že ak podmienky odmeňovania boli dohodnuté v kolektívnej zmluve, inštitút minimálnych mzdových nárokov sa neuplatní a k výške sadzieb minimálnych mzdových nárokov sa neprihliada. Teda len zamestnávateľ, ktorý nemá odmeňovanie zamestnancov dohodnuté v kolektívnej zmluve, je povinný zamestnancovi poskytnúť mzdu najmenej na úrovni sadzby minimálneho mzdového nároku, pričom jednotlivé sadzby sa odvíjajú od sumy minimálnej mzdy v závislosti od zložitosti zamestnancom vykonávaných prác pomocou koeficientov minimálnej mzdy. A keďže posudzované kolektívne zmluvy ustanovovali odmeňovanie zamestnancov, samotná skutočnosť, že si sťažovateľka predstavovala úpravu odmeňovania inak, resp. že ho stotožňovala so mzdovými podmienkami v zmysle § 119 ods. 3 Zákonníka práce, neznamenala, že v kolektívnej zmluve nebolo v súlade s § 120 ods. 1 Zákonníka práce dohodnuté odmeňovanie zamestnancov.

4. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) z dôvodu nedostatočného odôvodnenia, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti napadnutého odvolacieho rozhodnutia a z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, v súvislosti s ktorým predostrela najvyššiemu súdu právne otázky, ktoré podľa jej názoru neboli v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu vyriešené a od ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľky podané z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP odmietol, pretože po preskúmaní rozsudku krajského súdu nezistil jeho zjavnú neodôvodnenosť či arbitrárnosť. Vo zvyšnej časti dovolanie sťažovateľky odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, pretože s poukazom na § 422 ods. 1 písm. b) a ods. 2 CSP nebolo prípustné, keďže peňažné plnenie, o ktorom sa viedol spor s ochranou slabšej strany, neprevyšoval dvojnásobok minimálnej mzdy.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti rekapituluje skutkový stav veci i právne závery konajúcich súdov. Tvrdí, že okresný súd a následne krajský súd nesprávne posúdili otázku minimálneho

rozsahu dohodnutého odmeňovania vo väzbe na prípadné ustanovenia výnimky podľa § 120 Zákonníka práce. Na položené otázky najvyšší súd neodpovedal s poukazom na § 422 ods. 1 písm. b) a ods. 2 CSP a na to, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP v takom prípade nie je prípustné. Ak by súd na základe dokazovania (ktoré odmietol vykonať) dospel k záveru, že práca sťažovateľky patrí do 4. stupňa náročnosti práce, tak by jej následne mohol priznať nárok na doplatok o niekoľko sto eur vyšší, v dôsledku čoho by bola podmienka podľa § 422 ods. 1 písm. b) CSP nepochybne splnená. Súd totiž nie je striktne viazaný návrhom žalobcu pri prípadnej aplikácii § 216 ods. 2 CSP.

7. Podľa názoru sťažovateľky súdy neskúmali, akú kolektívnu zmluvu predložila žalovaná, a ani nepožadovali preukázanie legitimacy tejto kolektívnej zmluvy. Žalovaná ako zamestnávateľ iba predstierala uzatvorenie kolektívnej zmluvy zástupcami zamestnancov, pričom existencia a legitimita údajnej odborovej organizácie v konaní nebola vierohodne preukázaná. Sťažovateľka tiež namieta, že jej nebola daná možnosť poradiť sa s profesionálnym advokátom (napríklad z Centra právnej pomoci) o prípadných ďalších návrhoch na dokazovanie ani písomne zareagovať na predbežný právny názor prednesený súdom prvého stupňa na prvom a zároveň poslednom pojednávaní.

8. Právna otázka, ktorú je potrebné riešiť, je, či práca sťažovateľky spadá do druhého, tretieho alebo štvrtého stupňa náročnosti práce, čo je predmetom ďalších dvoch súdnych sporov, ktoré podľa tvrdení sťažovateľky dosiaľ nie sú právoplatne skončené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Preskúmal, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

10. Ústavná sťažnosť bola podpísaná a podaná samotnou sťažovateľkou. Následne v reakcii na výzvu ústavného súdu na odstránenie nedostatkov návrhu na začatie konania bolo ústavnému súdu doručené plnomocenstvo udelené 3. júla 2024 advokátovi prof. JUDr. Jurajovi Hamuľákovi, PhD., na zastupovanie sťažovateľky v predmetnom konaní pred ústavným súdom. Z predloženej plnej moci tak vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľka nebola právne zastúpená.

11. Ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade zdôrazniť, že povinné právne zastúpenie v konaní pred ústavným súdom (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nie je samoúčelné, ale spočíva predovšetkým v zabezpečení kvalifikovaného chránenia a presadzovania práv a záujmov sťažovateľa ako advokátovho klienta [§ 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov]. Špecifickosť konania pred ústavným súdom vyžaduje splnenie podmienky povinného právneho zastúpenia z dôvodu, aby advokát na jednej strane poskytoval

čo najúplnejšiu právnu pomoc, ktorú jeho klient potrebuje, a na strane druhej, aby ústavný súd nebol neúmerne zaťažovaný nekvalifikovanými návrhmi. To vyžaduje, aby ústavná sťažnosť bola spísaná advokátom, keďže navrhovateľ musí byť zastúpený advokátom v celom konaní (§ 34 zákona o ústavnom súde), Konanie sa začína na návrh, a to dňom jeho doručenia (§ 41 zákona o ústavnom súde). Návrh na začatie konania je základným predpokladom konania so zákonom ustanovenými všeobecnými a osobitnými náležitosťami a zásadne predurčuje jeho priebeh, pričom ústavný súd je jeho rozsahom a dôvodmi viazaný (§ 45 zákona o ústavnom súde), účel obligatórneho právneho zastúpenia je teda pri tomto procesnom úkone evidentný. Aj keď zákon o ústavnom súde výslovne nevyžaduje spísanie ústavnej sťažnosti advokátom, ak sťažovateľ nie je zastúpený hneď na začiatku konania, musí neskôr zvolený alebo ústavným súdom ustanovený advokát ústavnú sťažnosť doplniť alebo upraviť, resp. opraviť. Iba zaslanie samotnej plnej moci nie je postačujúce.

12. Inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní o ústavnej sťažnosti nemožno chápať spôsobom, že sťažovateľke postačuje predložiť ústavnému súdu plnomocenstvo udelené advokátovi na jeho zastupovanie pred ústavným súdom. Zmyslom požiadavky povinného právneho zastúpenia je, ako už bolo uvedené, zabezpečiť kvalifikovanosť podaných návrhov, ktoré musia byť splnomocneným právnym zástupcom ako osobou znalou práva predovšetkým koncipované, čo v prípade sťažovateľky absentuje (IV. ÚS 299/2024, I. ÚS 336/2024). Sťažovateľka ústavnú sťažnosť sama podpísala a podala tak, že k nej nebolo pripojené žiadne plnomocenstvo na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom, keď až na základe výzvy ústavného súdu bolo doplnené plnomocenstvo pre advokáta vrátane jeho oznámenia o prevzatí právneho zastúpenia sťažovateľky, avšak bez toho, aby obsahovalo aj ním spísanú ústavnú sťažnosť.

13. K predloženiu kvalifikovanej (advokátom spísanej) ústavnej sťažnosti v danej veci dosiaľ nedošlo, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde generujúci výrok tohto uznesenia.

14. Nad tento rámec, vo vecnom kontexte, ústavný súd odkazuje na svoju ustálenú judikatúru, v zmysle ktorej je odôvodnenie návrhu podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonnou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

15. Námietky sťažovateľky uplatnené v ústavnej sťažnosti sa javia ako jednoduchá polemika na úrovni zákona bez reflexie okolnosti, že ústavný súd nie je odvolacím ani dovolacím súdom a na žiadnom článku inštančnej postupnosti nenahrádza všeobecné súdy, nerieši teda „kauzu“, ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť ich rozhodnutí, ktorá sa odvíja od ústavnoprávne relevantného odôvodnenia (námietok) ústavnej sťažnosti.

16. Podľa názoru ústavného súdu ústavná sťažnosť sťažovateľky neobsahuje žiadnu ústavnoprávne relevantnú argumentáciu a odôvodnenie namietaného porušenia v petite označených práv, a to napriek tomu, že sťažovateľke vznikol priestor na to, aby nedostatky svojej ústavnej sťažnosti

korigovala. Z tohto dôvodu jej ústavná sťažnosť nespĺňa podstatnú zákonom predpísanú náležitosť ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d), resp. § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

17. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd už ďalšími návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2024

Miloš Maďar
predseda senátu